

Ο ΔΥΣΣΕΙΑΣ

ΡΑΨΩΙΔΙΑ Σ.

SUMMARIUM.

Mendicante apud procos Ulysse, alius mendicus accedit ex urbe, Irus, ut illum de proprio limine detrudat (1-13). Inde iurgium inter utrumque; mox, hortantibus et praemium ponentibus procis, iusto certamine luctantur (14-100). Victor Ulysses seminem Irum extra ianuam proiicit: Amphinomo autem, uni ex procis, propinquum regis adventum et gravem ultionem praedicit (101-157). Degressa rursus in conventum virorum Penelope, filium de nova contumelia miseri hospitis obiurgat (158-243); et callida oratione studia procorum experiens, spemque nuptiarum ostentans, ab illis sibi munera deposcit, ac statim collata accipit (244-303). Interea Ulysses, inter procos, qui solitos ludos in noctem trahunt, remanens, a Melanthe ancilla maledictis vexatur, ab Eurymacho irridetur et scabello petitur (304-404). Tandem a Telemacho moniti, domum quisque suam abeunt (405-428).

Ο Δ Υ Σ Σ Ε Ι Α Σ Σ.

Ὀδυσσέως καὶ Ἴρου πυγμῆ.

⁵ Ἦλθε δ' ἐπὶ πτωχὸς πανδήμιος, ὃς κατὰ ἄστυ
πτωχέυεσκέ' Ἰθάκης, μετὰ δ' ἔπρεπε γαστέρι μάρρη,
ἄζηχες φαγέμεν καὶ πιέμεν· οὐδέ οἱ ἦν ἴς,
οὐδὲ βίη· εἶδος δὲ μάλα μέγας ἦν ὄρασθαι.

Ἄρναϊος δ' ὄνομ' ἔσκε· τὸ γὰρ θέτο πότνια μήτηρ 5
ἐκ γενετῆς· Ἴρον δὲ νέοι κίκλησκον ἅπαντες,
οὐνεκ' ἀπαγγέλλεσκε κιών, ὅτε πού τις ἀνώγει·
ὃς ὅ' ἐλθὼν Ὀδυσῆα διώκετο οἷο δόμοιο,
καὶ μιν νεικείων ἔπεα πτερόεντα προσηύδα·

Εἶκε, γέρον, προθύρου, μὴ δὴ τάχα καὶ ποδὸς 10
ἔλκη·

οὐκ αἴεις, ὅτι δὴ μοι ἐπιλλίζουσιν ἅπαντες,
ἐλκόμενοι δὲ κέλονται; ἐγὼ δ' αἰσχύνομαι ἔμπης.
ἀλλ' ἄνα, μὴ τάχα νῶϊν ἔρις καὶ χερσὶ γένηται.

Τὸν δ' ἄρ' ὑπόδρα ἰδὼν προσέφη πολύμητις
Ὀδυσσεύς·

δαιμόνι', οὔτε τί σε ῥέζω κακόν, οὔτ' ἀγορεύω, 15

οὔτε τινὰ φθονέω δόμεναι, καὶ πόλλ' ἀνελόντα.
οὔδός δ' ἀμφοτέρους ὅδε χεῖσεται· οὔδέ τί σε χρῆ
ἄλλοτριῶν φθονέειν· δοκέεις δέ μοι εἶναι ἀλήτης,
ὡςπερ ἐγών· ὕλβον δὲ θεοὶ μέλλουσιν ὀπάζειν.

20 χερσὶ δὲ μήτι λίην προκαλίζεο, μή με χολώσης,
μή σε, γέρον περ ἐών, στήθος καὶ χεῖλα φύρσω
αἵματος· ἤσυχίη δ' ἂν ἐμοὶ καὶ μᾶλλον ἔτ' εἴη
αὔριον· οὐ μὲν γάρ τί σ' ὑποστρέψουσθαι οἴω
δεύτερον ἐς μέγαρον Λαερτιάδew Ὀδυσῆος.

25 Τὸν δὲ χολωσάμενος προσεφώνεεν Ἴρος ἀλήτης·
ὦ πόποι! ὡς ὁ μολοβρός ἐπιτροχάδην ἀγορεύει,
γρηῖ καμνοῖ ἴσος· ὃν ἂν κακὰ μητισταίμην,
κόπτων ἀμφοτέρησι, χαμαὶ δέ κε πάντα ὀδόντας
γναθμῶν ἐξελάσαιμι, συός ὡς ληϊβοτειίης.

30 ζῶσαι νῦν, ἵνα πάντες ἐπιγνώωσι καὶ οἶδε
μαρναμένους· πῶς δ' ἂν σὺ νεωτέρῳ ἀνδρὶ μάχοιο;
Ὡς οἱ μὲν προπάρουθε θυράων ὑψηλάων
οὔδοῦ ἐπι ξεστοῦ πανθυμαδὸν ὀκροῖοντο.

τοῖν δὲ ξυνέηχ' ἱερὸν μένος Ἀντινόοιο,
35 ἠδὲ δ' ἄρ' ἐγγελάσας μετεφώνει μνηστήρεσσιν·
Ὡ φίλοι, οὐ μὲν πῶ τι πάρος τοιοῦτον ἐτύχθη·
οἴην τερπωλὴν θεὸς ἤγαγεν ἐς τόδε δῶμα!
ὁ ξεῖνός τε καὶ Ἴρος ἐρίζετον ἀλλήλουιν
χερσὶ μαχήσασθαι· ἀλλὰ ξυνελάσσομεν ὦκα.

40 Ὡς ἔφαθ'· οἱ δ' ἄρα πάντες ἀνήξαν γελῶντες,
ἀμφὶ δ' ἄρα πτωχοὺς κακοεῖμονας ἠγερέθοντο.
τοῖσιν δ' Ἀντίνοος μετέφη, Εὐπείθεος υἱός·

Κέλνυτέ μεν, μνηστήρες ἀγήνορες, ὄφρα τι εἶπω·
γαστέρες αἰδ' αἰγῶν κέατ' ἐν πυρὶ· τάςδ' ἐπὶ δόρπῳ

κατθέμεθα, κνίσσης τε καὶ αἵματος ἐμπλήσαντες· 45

ὀππότερος δέ κε νικήσῃ, κρείσσων τε γένηται,

τάων ἦν κ' ἐθέλησιν ἀναστίας αὐτὸς ἐλέοθω·

αἰεὶ δ' αὖθ' ἡμῖν μεταδαίσεται, οὐδέ τιν' ἄλλον

πτωχὸν ἔσω μίσγεσθαι ἐάσομεν αἰτήσοντα.

Ὡς ἔφατ' Ἀντίνοος· τοῖσιν δ' ἐπιήρδανε μῦθος· 50

τοῖς δὲ δολοφρονέων μετέφη πολύμητις Ὀδυσσεύς·

ὦ φίλοι, οὕτως ἔστι νεωτέρῳ ἀνδρὶ μάχεσθαι

ἄνδρα γέροντα, δύνῃ ἀρημένον· ἀλλὰ με γαστήρ

ὀτρύνει κακοεργός, ἵνα πληγῆσι δαμείω.

ἀλλ' ἄγε νῦν μοι πάντες ὁμόσσετε καρτερόν ὄρκον, 55

μήτις ἐπ' Ἴτρῳ ἦρα φέρον ἐμὲ χειρὶ βαρείῃ

πλήξῃ ἀτασθάλλων, τούτῳ δέ με ἴφι δαμάσση.

Ὡς ἔφαθ'· οἱ δ' ἄρα πάντες ἀπώμνυον, ὡς ἐκέ-

λευεν.

[αὐτὰρ ἐπεὶ ὃ' ὁμοσάν τε, τελεύτησάν τε τὸν ὄρκον,]

τοῖς δ' αὖτις μετέειπ' ἱερῆ ἴς Τηλεμάχοιο· 60

Ξεῖν', εἴ σ' ὀτρύνει κραδίη καὶ θυμὸς ἀγήνωρ,

τοῦτον ἀλέξασθαι, τῶν δ' ἄλλων μήτιν Ἀχαιῶν

δείδιδιθ'· ἐπεὶ πλεόνεσσι μαχήσεται, ὅς κε σε θείνη.

Ξεινοδόκος μὲν ἐγών· ἐπὶ δ' αἰνεῖτον βασιλῆες,

Ἀντίνοός τε καὶ Εὐρύμαχος, πεπνυμένω ἄμφω. 65

Ὡς ἔφαθ'· οἱ δ' ἄρα πάντες ἐπήνεον· αὐτὰρ

Ὀδυσσεύς

ζώσατο μὲν ῥακεσιν περὶ μῆδεα, φαῖνε δὲ μηρούς

καλούς τε μεγάλους τε, φάνεν δέ οἱ εὐρέες ὦμοι,

στήθεά τε στιβαροὶ τε βραχίονες· αὐτὰρ Ἀθήνη

ἄγχι παρισταμένη μέλε' ἦλδανε ποιμένι λαῶν. 70

μνηστῆρες δ' ἄρα πάντες ὑπερφιάλως ἀγάσαντο·

ὦδε δέ τις εἶπεσκεν, ἰδὼν ἐς πλησίον ἄλλον·

Ἦ τάχα Ἴρος Ἄϊρος ἐπίσπαστον κακὸν ἔξει·
οἶην ἐκ ῥακέων ὁ γέρον ἐπιγοννίδα φαίνει!

75 Ὡς ἄρ' ἔφην· Ἴρω δὲ κακῶς ὠρίνετο θυμός,
ἀλλὰ καὶ ὡς δροστηῆρες ἄγον ζώσαντες ἀνάγκη,
δειδιότα· σάρκες δὲ περιτρομέοντο μέλεσσιν.
Ἀντίνοος δ' ἐνένιπτεν, ἔπος τ' ἔφατ', ἐκ τ' ὀνόμαζεν·

Νῦν μὲν μήτ' εἴης, βουγαῖε, μήτε γένοιο,
80 εἰ δὴ τοῦτόν γε τρομέεις καὶ δειδίας αἰνῶς,
ἄνδρα γέροντα, δύνῃ ἀρημένον, ἢ μιν ἰκάνει.
ἀλλ' ἐκ τοι ἐρέω, τὸ δὲ καὶ τετελεσμένον ἔσται·
αἶ κέν σ' οὔτος νικήσῃ, κρείσσων τε γένηται,
πέμπω σ' ἠπειρόνδε, βαλὼν ἐν νηϊ μελαίνῃ,
85 εἰς Ἐχετον βασιλῆα, βροτῶν δηλήμονα πάντων,
ὅς κ' ἀπὸ ῥῆνα τάμησι καὶ οὔατα νηλεῖ χαλκῶ,
μήδεά τ' ἐξερύσας δῶῃ κυσὶν ὠμὰ δάσασθαι.

Ὡς φάτο· τῷ δ' ἔτι μᾶλλον ὑπὸ τρόμος ἔλλαβε
γυῖα·

ἐς μέσσον δ' ἀναγον· τῷ δ' ἄμφω χεῖρας ἀνέσχον.

90 δὴ τότε μερμήριξε πολύτιλας δῖος Ὀδυσσεύς,
ἢ ἐλάσει, ὡς μιν ψυχὴ λίποι αὐθι πεσόντα,
ἢ εἰ μιν ἢ ἐλάσειε, τανύσειέν τ' ἐπὶ γαίῃ.
ὦδε δέ οἱ φρονέοντι δοάσσατο κέρδιον εἶναι,
ἢ κ' ἐλάσαι, ἵνα μή μιν ἐπιφρασσαίαιτ' Ἀχαιοί.

95 δὴ τότε ἀνασχομένω, ὁ μὲν ἤλασε δεξιὸν ὤμον
Ἴρος, ὁ δ' ἀνχέν' ἔλασσεν ὑπ' οὔατος, ὅστέα δ' εἴσω
ἔθλασεν· ἀντίκα δ' ἦλθε κατὰ στόμα φοῖνιον αἷμα·
καδ δ' ἔπεσ' ἐν κονίησι μακῶν, σὺν δ' ἤλασ' ὀδόντας,
λακτίζων ποσὶ γαῖαν· ἀτὰρ μνηστήρες ἀγαυοὶ

χειρας ἀνασχόμενοι γέλω ἔκθανον. αὐτὰρ Ὀδυσσεύς 100
ἔλκε δι' ἐκ προθύροιο, λαβὼν ποδός, ὄφρ' ἴκετ'
αὐλήν,

αἰθούσης τε θύρας· καὶ μιν ποτὶ ἐρκίον αὐλῆς
εἶσεν ἀνακλίνας· σκῆπτρον δέ οἱ ἔμβαλε χειρὶ,
καὶ μιν φωνήσας ἔπεα πτερόεντα προσηύδα·

Ἐνταυθοῖ νῦν ἦσο, σύας τε κύνας τ' ἀπερύκων, 105
μηδὲ σύγε ξείνων καὶ πτωχῶν κοίρανος εἶναι,
λυγρὸς ἑὼν· μὴ πού τι κακὸν καὶ μεῖζον ἐπαύρη.

Ἡ ῥα, καὶ ἄμφ' ὠμοισιν ἀεικέα βάλλετο πήρην,
πυκνὰ ῥωγαλέην· ἐν δὲ στρόφος ἦεν ἀορτήρ.
ἄψ δ' ὄγ' ἐπ' οὐδὸν ἰὼν κατ' ἄρ' ἔξετο· τοὶ δ' ἴσαν 110
εἶσω

ἠδὺ γελῶντες, καὶ δεικανόωντ' ἐπέεσσιν·

Ζεὺς τοι δοίη, ξεῖνε, καὶ ἀθάνατοι θεοὶ ἄλλοι,
ὄ,τι μάλιστ' ἐθέλεις, καὶ τοι φίλον ἔπλετο θυμῷ,
ὅς τοῦτον τὸν ἀναλτον ἀλητεύειν ἀπέπαυσας
ἐν δήμῳ· τάχα γάρ μιν ἀνάξομεν ἠπειρόνδε 115
εἰς Ἐχέτον βασιλῆα, βροτῶν δηλήμονα πάντων.

Ὡς ἄρ' ἔφασκε· χαῖρεν δὲ κληθδόνι δῖος Ὀδυσσεύς·
Ἀντίνοος δ' ἄρα οἱ μεγάλην παρὰ γαστέρα θῆκεν,
ἐμπλείην κνέσσης τε καὶ αἵματος· Ἀμφίνομος δὲ
ἄρτους ἐκ κανέοιο δύω παρέθηκεν αἰείρας, 120
καὶ δέπαϊ χρυσέῳ δειδίσκετο, φώνησέν τε·

Χαῖρε, πάτερ ὦ ξεῖνε! γένοιτό τοι ἔς περ ὀπίσσω
ὄλβος· ἀτὰρ μὲν νῦν γε κακοῖς ἔχειαι πολέεσσιν.

Τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη πολύμητις Ὀδυσ-
σεύς·

Ἀμφίνομ', ἧ μάλα μοι δοκέεις πεπνυμένος εἶναι· 125

- τοίου γὰρ καὶ πατρός· ἐπεὶ κλέος ἐσθλὸν ἄκουον,
 Νῆσον Δουλιχιῆα εὖν τ' ἔμεν ἀφνειόν τε·
 τοῦ σ' ἔκ φασι γενέσθαι· ἐπητῆ δ' ἀνδρὶ ἕοικας.
 τοῦνεκά τοι ἐρέω· σὺ δὲ σύνθεο, καὶ μευ ἄκουσον·
 130 οὐδὲν ἀκιδνότερον γαῖα τρέφει ἀνθρώπιον,
 πάντων, ὅσσα τε γαῖαν ἔπι πνεῖει τε καὶ ἔρπει.
 οὐ μὲν γὰρ ποτέ φησι κακὸν πείσεσθαι ὀπίσσω,
 ὄφρ' ἀρετὴν παρέχωσι θεοί, καὶ γούνατ' ὀρώρη·
 ἀλλ' ὅτε δὴ καὶ λυγρὰ θεοὶ μάκαρες τελέσωσιν,
 135 καὶ τὰ φέρει ἀεκαζόμενος τετληότι θυμῷ.
 τοῖος γὰρ νόος ἐστὶν ἐπιχθονίων ἀνθρώπων,
 οἷον ἐπ' ἡμᾶρ ἀγῆσι πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε.
 καὶ γὰρ ἐγὼ ποτ' ἔμελλον ἐν ἀνδράσιν ὀλβιος εἶναι,
 πολλὰ δ' ἀτάσθαλ' ἔρεξα, βίη καὶ κάρτεϊ εἴκων,
 140 πατρί τ' ἐμῷ πίσυρος καὶ ἐμοῖσι κασιγνήτοισιν.
 τῷ μήτις ποτέ πάμπαν ἀνὴρ ἀθεμίσιος εἶη,
 ἀλλ' ὄγε σιγῆ δῶρα θεῶν ἔχοι, ὅ,τι διδοῖεν.
 οἷ' ὀρώω μνηστῆρας ἀτάσθαλα μηχανόωντας,
 κτήματα κείροντας, καὶ ἀτιμάζοντας ἄκοιτιν
 145 ἀνδρός, ὃν οὐκέτι φημι φίλων καὶ πατρίδος αἴης
 δηρὸν ἀπέσσεσθαι· μάλα δὲ σχεδόν! ἀλλὰ σε δαίμων
 οἴκαδ' ὑπεξαγάγοι, μηδ' ἀντιάσειας ἐκείνῳ,
 ὅπποτε νοστήσειε φίλην ἐς πατρίδα γαῖαν.
 οὐ γὰρ ἀναιμωτί γε διακρινέεσθαι οἴω
 150 μνηστῆρας καὶ κείνον, ἐπεὶ κε μέλαθρον ὑπέλθῃ.
 Ὡς φάτο καὶ σπείσας ἔπιεν μελιθδέα οἶνον·
 ἄψ δ' ἐν χερσὶν ἔθηκε δέπας κοσμήτορι λαῶν.
 αὐτὰρ ὁ βῆ διὰ δῶμα, φίλον τετιμημένος ἦτορ,
 νευστάζων κεφαλή· δὴ γὰρ κακὸν ὄσσετο θυμός.

ἀλλ' οὐδ' ὡς φύγε Κῆρα· πέδησε δὲ καὶ τὸν Ἀθήνη, 155

Τηλεμάχον ὑπὸ χερσὶ καὶ ἔγχει ἴφι δαμῆναι.

ἄψ δ' αὐτὶς κατ' ἄρ' ἕξει ἐπὶ θρόνον, ἔνθεν ἀνέστη.

Τῇ δ' ἄρ' ἐπὶ φρεσὶ θῆκε θεὰ γλαυκῶπις Ἀθήνη,

κούρη Ἰκαρίοιο, περίφρονι Πηνελοπείῃ,

μνηστήρεσσι φανῆναι, ὅπως πετάσειε μάλιστα 160

θυμὸν μνηστήρων, ἰδὲ τιμήεσσα γένοιτο

μᾶλλον πρὸς πόσιός τε καὶ υἱέος, ἢ πάρος ἦεν.

ἄχρεϊον δ' ἐγέλασεν, ἔπος τ' ἔφατ', ἕκ τ' ὀνόμαζεν·

Εὐρυνόμη, θυμός μοι ἐέλδεται, οὔτι πάρος γε,

μνηστήρεσσι φανῆναι, ἀπεχθομένοισί περ ἔμπης· 165

παιδὶ δέ κεν εἵπομι ἔπος, τό κε κέρδιον εἶη,

μὴ πάντα μνηστήρσιν ὑπερφιάλοισιν ὀμιλεῖν,

οἷτ' εὖ μὲν βάζουσι, κακῶς δ' ὀπιθεν φρονέουσιν.

Τῇ δ' αὐτ' Εὐρυνόμη ταμίη πρὸς μῦθον ἔειπεν·

καὶ δὴ ταῦτά γε πάντα, τέκος, κατὰ μοῖραν ἔειπες. 170

ἀλλ' ἴθι, καὶ σὺ παιδὶ ἔπος φάο, μηδ' ἐπίκευθε,

χρῶτ' ἀπονιψαμένη, καὶ ἐπιχρίσασα παρειάς·

μηδ' οὔτω δακρύοισι πεφυρμένη ἀμφὶ πρόσωπα

ἔρχεν· ἐπεὶ κάκιον πενθήμεναι ἄκριτον αἰεὶ.

ἦδη μὲν γάρ τοι παῖς τηλίκος, ὃν σὺ μάλιστα 175

ἦρῶ ἀθανάτοισι γενειήσαντα ἰδέσθαι.

Τῇ δ' αὐτὲ προσέειπε περίφρων Πηνελόπεια·

Εὐρυνόμη, μὴ ταῦτα παραύδα, κηδομένη περ,

χρῶτ' ἀπονίπτεσθαι, καὶ ἐπιχρίεσθαι ἀλοιφῇ·

ἀγλαΐην γὰρ ἔμοιγε θεοί, τοῖ' Ὀλυμπον ἔχουσιν, 180

ᾠλεσαν, ἔξ οὔ κείνος ἔβη κοίλης ἐνὶ νηυσίν.

ἀλλὰ μοι Ἀντινόην τε καὶ Ἴπποδάμειαν ἀνωχθε

ἐλθέμεν, ὄφρα κέ μοι παρστήητον ἐν μεγάροισιν·

οἴη δ' οὐκ εἴσειμι μετ' ἀνέρας· αἰδέομαι γάρ.

185 Ὡς ἄρ' ἔφη· γρη῏ς δὲ δι' ἐκ μεγάροιο βεβήκει,
ἀγγελέουσα γυναιξί, καὶ ὀτρυνέουσα νέεσθαι.

Ἐνθ' αὖτ' ἄλλ' ἐνόησε θεὰ γλανκῶπις Ἀθήνη·
κούρη Ἰκαρίοιο κατὰ γλυκὴν ὕπνον ἔχευεν.

εὔθε δ' ἀνακλιθεῖσα· λύθεν δὲ οἱ ἄψα πάντα
190 αὐτοῦ ἐνὶ κλινηῖρι· τέως δ' ἄρα διὰ θεάων

ἄμβροτα δῶρα δίδου, ἵνα μιν θησαίαιτ' Ἀχαιοί.
κάλλει μὲν οἱ πρῶτα προσώπата καλὰ κάθηρην
ἄμβροσίω, οἷω περ εὔστεφανος Κυθήρεια
χρίεται, εὔτ' ἂν ἦ Χαρίτων χορὸν ἱμερόεντα·

195 καὶ μιν μακροτέρην καὶ πάσσονα θῆκεν ἰδέσθαι·
λευκοτέρην δ' ἄρα μιν θῆκε πριστοῦ ἑλέφαντος.
ἦ μὲν ἄρ' ὡς ἔρξασ' ἀπεβήσατο διὰ θεάων.

Ἦλθον δ' ἀμφίπολοι λευκῶλενοι ἐκ μεγάροιο,
φθόγγῳ ἐπερχόμεναι· τὴν δὲ γλυκὺς ὕπνος ἀνῆκεν,
200 καὶ ὃ' ἀπομόρξατο χερσὶ παρειάς, φώνησέν τε·

Ἦ με μάλ' αἰνοπαθῆ μαλακὸν περὶ κῶμ' ἐκάλυψεν·
αἶθε μοι ὡς μαλακὸν θάνατον πόροι Ἄρτεμις ἀγνή,
αὐτίκα νῦν, ἵνα μηκέτ' ὀδυρομένη κατὰ θυμὸν
αἰῶνα φθινύθῳ, πόσιος ποθέουσα φίλοιο
205 παντοίην ἀρειήν· ἐπεὶ ἔξοχος ἦεν Ἀχαιῶν.

Ὡς φαμένη, κατέβαιν' ὑπερώϊα σιγαλόεντα,
οὐκ οἴη· ἅμα τῆγε καὶ ἀμφίπολοι δὺ' ἔποντο.
ἦ δ' ὅτε δὴ μνηστήρας ἀφίκετο διὰ γυναικῶν,
στῆ ῥα παρὰ σταθμὸν τέγεος πύκα ποιητοῖο,
210 ἅντα παρειάων σχομένη λιπαρὰ κρήδεμνα·
ἀμφίπολος δ' ἄρα οἱ κεδνὴ ἐκάτερθε παρέστη.

τῶν δ' αὐτοῦ λυτο γουνατ', ἔρω δ' ἄρα θυμὸν ἔθελ-
χθεν·

πάντες δ' ἠρήσαντο παραὶ λεχέεσσι κλιθῆναι.

ἢ δ' αὖ Τηλέμαχον προσεφώνεεν, ὄν φίλον υἷόν·

Τηλέμαχ', οὐκέτι τοι φρένες ἔμπεδοι, οὐδὲ νόημα· 215

παῖς ἔτ' ἐὼν, καὶ μᾶλλον ἐνὶ φρεσὶ κέρδε' ἐνώμας·

νῦν δ', ὅτε δὴ μέγας ἐσσί, καὶ ἤβης μέτρον ἰκάνεις,

καὶ κέν τις φαίη, γόνον ἔμμεναι ὀλβίου ἀνδρός,

ἔς μέγεθος καὶ κάλλος ὀρώμενος, ἀλλότριος φῶς,

οὐκέτι τοι φρένες εἰσὶν ἐναίσιμοι, οὐδὲ νόημα. 220

οἷον δὴ τόδε ἔργον ἐνὶ μεγάροισιν ἐτύχθη,

ὅς τὸν ξεῖνον ἔασας ἀεικισθῆμεναι οὕτω!

πῶς νῦν; εἴ τι ξεῖνος, ἐν ἡμετέροισι δόμοισιν

ἦμενος, ᾧδε πάθοι ὄυστακτύος ἐξ ἀλεγεινῆς,

σοὶ κ' αἴσχος λῶβη τε μετ' ἀνθρώποισι πέλοιτο. 225

Τὴν δ' αὖ Τηλέμαχος πεπνυμένος ἀντίον ἠΰδα·

μῆτερ ἐμή, τὸ μὲν οὐ σε νεμεσῶμαι κεχολῶσθαι·

αὐτὰρ ἐγὼ θυμῷ νοέω καὶ οἶδα ἕκαστα,

ἐσθλά τε καὶ τὰ χέρεια· πάρος δ' ἔτι νήπιος ἦα·

ἀλλὰ τοι οὐ δύναμαι πεπνυμένα πάντα νοῆσαι· 230

ἐκ γὰρ με πλήσσουσι, παρήμενοι ἄλλοθεν ἄλλος,

οἶδε κακὰ φρονέοντες, ἐμοὶ δ' οὐκ εἰσὶν ἀρωγοί.

οὐ μὲν τοι ξεῖνου γε καὶ Ἴρου μῶλος ἐτύχθη

μνηστήρων ἰότητι· βίη δ' ὄγε φέστερος ἦεν.

αἶ γάρ, Ζεῦ τε πάτερ καὶ Ἀθηναίη καὶ Ἀπολλων! 235

οὕτω νῦν μνηστήρες ἐν ἡμετέροισι δόμοισιν

νεύοιεν κεφαλὰς, δεδμημένοι, οἱ μὲν ἐν αὐλῇ,

οἱ δ' ἔντοσθε δόμοιο, λελῦτο δὲ γυῖα ἐκάστου,

ὥς νῦν Ἴρος ἐκείνος ἐπ' αὐλείησι θύρῃσιν

- 240 ἦσται νευστάζων κεφαλῇ, μεθύοντι εἰκώς,
οὐδ' ὀρθὸς στήναι δύναται ποσίν, οὐδὲ νέεσθαι
οἴκαδ', ὅπῃ οἱ νόστος· ἐπεὶ φίλα γυῖα λέλνται.
Ὡς οἱ μὲν τοιαῦτα πρὸς ἀλλήλους ἀγόρευον. —
Εὐρύμαχος δ' ἐπέεσι προσηύδα Πηνελόπειαν·
- 245 Κούρη Ἰκαρίοιο, περίφρων Πηνελόπεια,
εἰ πάντες σε ἴδοιεν ἄν' Ἴασον Ἄργος Ἀχαιοί,
πλέονές κε μνηστῆρες ἐν ὑμετέροισι δόμοισιν
ἦῶθεν δαινύατ'· ἐπεὶ περίεσσι γυναικῶν,
εἰδὸς τε μέγεθός τε ἰδὲ φρένας ἔνδον εἴσας.
- 250 Τὸν δ' ἠμείβετ' ἔπειτα περίφρων Πηνελόπεια·
Εὐρύμαχ', ἦτοι ἐμὴν ἀρετὴν, εἰδὸς τε δέμας τε
ᾤλεσαν ἀθάνατοι, ὅτε Ἴλιον εἰσανέβαινον
Ἄργεῖοι, μετὰ τοῖσι δ' ἐμὸς πόσις ἦεν Ὀδυσσεύς.
εἰ κείνός γ' ἔλθῶν τὸν ἐμὸν βίον ἀμφιπολεύει,
- 255 μεῖζόν κε κλέος εἶη ἐμὸν καὶ κάλλιον οὔτω.
νῦν δ' ἀχομαι· τόσα γάρ μοι ἐπέσσευεν κακὰ δαίμων.
ἦ μὲν δὴ ὅτε τ' ἦε λιπὼν κάτα πατρίδα γαῖαν,
δεξιτερὴν ἐπὶ καρπῷ ἔλῶν ἐμέ χεῖρα προσηύδα·
Ὡ γύναι, οὐ γὰρ οἴω ἐνκνήμιδας Ἀχαιοὺς
- 260 ἐκ Τροίης εὖ πάντας ἀπήμονας ἀπονέεσθαι·
καὶ γὰρ Τρωῶάς φασι μαχητὰς ἔμμεναι ἄνδρας,
ἡμὲν ἀκοντιστὰς, ἡδὲ ὄυστῆρας οἰστῶν,
ἵππων τ' ὠκνπόδων ἐπιβήτορας, οἱ κε τάχιστα
ἔκριναν μέγα νεῖκος ὁμοίου πολέμοιο.
- 265 τῷ οὐκ οἶδ', εἴ κέν μ' ἀνέσει θεός, ἢ κεν ἀλώω
αὐτοῦ ἐνὶ Τροίῃ· σοὶ δ' ἐνθάδε πάντα μελόντων.
μεμνησθαι πατρὸς καὶ μητέρος ἐν μεγάροισιν,
ὡς νῦν, ἢ ἔτι μᾶλλον, ἐμεῦ ἀπονόσφιν εἶοντος.

αὐτὰρ ἐπὴν δὴ παῖδα γενειήσαντα ἴδῃαι,
 γήμασθ', ὃ κ' ἐθέλησθα, τεὸν κατὰ δῶμα λιπούσα. 270

κεῖνος τὼς ἀγόρευε· τὰ δὴ νῦν πάντα τελεῖται.
 νῦξ δ' ἔσται, ὅτε δὴ στυγερός γάμος ἀντιβολήσῃ
 οὐλομένης ἐμέθεν, τῆσθε Ζεὺς ὄλβον ἀπηύρα.
 ἀλλὰ τόδ' αἶνόν ἄχος κραιδίην καὶ θυμὸν ἰκάνει·
 μνηστήρων οὐχ ἦδε δίκη τὸ πάροιθε τέτυκτο. 275

οἷτ' ἀγαθήν τε γυναῖκα καὶ ἀφνειοῖο θύγατρα
 μνηστεύειν ἐθέλωσι, καὶ ἀλλήλοις ἐρίσωσιν,
 αὐτοὶ τοίγ' ἀπάγουσι βόας καὶ ἴφια μῆλα,
 κούρης δαῖτα φίλοισι, καὶ ἀγλαὰ δῶρα διδοῦσιν·
 ἀλλ' οὐκ ἀλλότριον βίον τὸν νήπιον ἔδουσιν. 280

Ὡς φάτο· γήθησεν δὲ πολὺτλας δῖος Ὀδυσσεύς,
 οὔνεκα τῶν μὲν δῶρα παρέλκειο, θέλγε δὲ θυμὸν
 μειλίχοις ἐπέεσσι· νόος δὲ οἱ ἄλλα μενοίνα.

Τὴν δ' αὖτ' Ἀντίνοος προσέφη, Εὐπείθεος υἱός·
 κούρη Ἰκαρίοιο, περίφρων Πηνελόπεια, 285
 δῶρα μὲν ὅς κ' ἐθέλησιν Ἀχαιῶν ἐνθάδ' ἐνεῖκαι,
 δέξασθ'· οὐ γὰρ καλὸν ἀνήρασθαι δόσιν ἐστίν·
 ἡμεῖς δ' οὔτ' ἐπὶ ἔργα πάρος γ' ἴμεν, οὔτε πη ἄλλη,
 πρὶν γέ σε τῷ γήμασθαι Ἀχαιῶν, ὅστις ἄριστος.

Ὡς ἔφατ' Ἀντίνοος· τοῖσιν δ' ἐπιήρδανε μῦθος· 290
 δῶρα δ' ἄρ' οἰσόμεναι πρόεσαν κήρυκα ἕκαστος.
 Ἀντινόω μὲν ἐνεῖκε μέγαν περικαλλέα πέπλον,
 ποικίλον· ἐν δ' ἄρ' ἔσαν περόναι δυοκαίδεκα πᾶσαι
 χρύσειαι, κληῖσιν ἐγγνάμπτοις ἀραρυῖαι.

ὄρμον δ' Εὐρυμάχῳ πολυδαίδαλον ἀντίκ' ἐνεῖκεν, 295
 χρύσειον, ἠλέκτροισιν ἐεργέμενον, ἠέλιον ὥς.
 ἔρματα δ' Εὐρυδάμαντι δῶα θεράποντες ἐνεῖκαν,

- τρίγληνα, μορόεντα· χάρις δ' ἀπελάμπετο πολλή.
 ἐκ δ' ἄρα Πεισάνδροιο Πολυκτορίδαο ἄνακτος,
 300 ἴσθμιον ἤνεικεν θεράπων, περικαλλές ἄγαλμα.
 ἄλλο δ' ἄρ' ἄλλος δῶρον Ἀχαιῶν καλὸν ἔνεικεν.
 ἢ μὲν ἔπειτ' ἀνέβαιν' ὑπερώϊα διὰ γυναικῶν·
 τῇ δ' ἄρ' ἅμ' ἀμφίπολοι ἔφερον περικαλλέα δῶρα.
 Οἱ δ' εἰς ὄρχηστὴν τε καὶ ἱμερόεσσαν αἰοδὴν
 305 τρεψάμενοι τέρποντο· μένον δ' ἐπὶ ἔσπερον ἐλθεῖν.
 τοῖσι δὲ τερπομένοισι μέλας ἐπὶ ἔσπερος ἦλθεν.
 αὐτίκα λαμπτήρας τρεῖς ἔστασαν ἐν μεγάροισιν,
 ἔφρα φαείνοιεν· περὶ δὲ ξύλα κάγκανα θῆκαν,
 αὐὰ πάλαι, περίκηλα, νέον κεκεασμένα χαλκῶ·
 310 καὶ δαΐδας μετέμισγον· ἀμοιβηδῖς δ' ἀνέφαινον
 δμῳαὶ Ὀδυσσεύος ταλασίφρονος· αὐτὰρ ὁ τῆσιν
 αὐτὸς Διογενῆς μετέφη πολύμητις Ὀδυσσεύς·
 Δμῳαὶ Ὀδυσσεύος, δὴν οἰχομένοιο ἄνακτος,
 ἔρχεσθε πρὸς δῶμαθ', ἵν' αἰδοίη βασιλεια·
 315 τῇ δὲ παρ' ἠλάκατα στροφαλίζετε· τέρπετε δ' αὐτήν,
 ἤμεναι ἐν μεγάρῳ, ἢ εἴρια πείκετε χερσίν·
 αὐτὰρ ἐγὼ τούτοισι φάος πάντεσσι παρέξω.
 ἦνπερ γὰρ κ' ἐθέλωσιν εὐΐθρονον Ἡῶ μίμνειν,
 οὔτι με νικήσουσι· πολυτλήμων δὲ μάλ' εἰμί.
 320 Ὡς ἔφαθ'· αἰ δ' ἐγέλασσαν, ἐς ἀλλήλας δὲ ἴδοντο.
 τὸν δ' αἰσχρῶς ἐνένιπτε Μελανθῶ καλλιπάρης,
 τὴν Δολίος μὲν ἔτικτε, κόμισσε δὲ Πηνελόπεια,
 παῖδα δὲ ὡς ἀτίταλλε, δίδου δ' ἄρ' ἀθύσματα θυμῶ·
 ἀλλ' οὐδ' ὡς ἔχε πένθος ἐνὶ φρεσὶ Πηνελοπείης·
 325 ἀλλ' ἦγ' Εὐνομάχῳ μισγέσκετο, καὶ φιλέεσκεν.
 ἢ ὅ' Ὀδυσῆ' ἐνένιπτεν ὄνειδείοις ἐπέεσσιν·

Ξεῖνε τάλαν, σύγε τις φρένας ἐκπεπαταγμένος ἐσσί,
 οὐδ' ἐθέλεις εὔδειν, χαλκήϊον ἐς δόμον ἐλθών,
 ἢέ που ἐς λέσχην· ἀλλ' ἐνθάδε πόλλ' ἀγορεύεις.
 [Θαρσαλέως πολλοῖσι μετ' ἀνδράσιν, οὐδέ τι θυμῶ 330

ταρβεῖς· ἢ ἴά σε οἶνος ἔχει φρένας, ἢ νύ τοι αἰεὶ
 τοιοῦτος νόος ἐστίν· ὃ καὶ μεταμῶνια βάζεις.]
 ἢ ἀλύεις, ὅτι Ἴρου ἐνίκησας, τὸν ἀλήτην;
 μήτις τοι τάχα Ἴρου ἀμείνων ἄλλος ἀναστῆ,
 ὅστις σ' ἀμφὶ κάρη κεκοπῶς χερσὶ στιβαρῆσιν, 335
 δώματος ἐκπέμψῃσι, φορῦξας αἵματι πολλῶ.

Τὴν δ' ἄρ' ὑπόδρα ἰδὼν προσέφη πολύμητις Ὀδυσ-
 σεύς·

ἢ τάχα Τηλεμάχῳ ἐρέω, κύον, οἷ' ἀγορεύεις,
 κείσ' ἐλθών, ἵνα σ' αὖθι διαμελεῖστί τάμῃσιν. 340

Ὡς εἰπὼν, ἐπέεσσι διεπτοίησε γυναῖκας. 340
 βὰν δ' ἵμεναι διὰ δῶμα· λύθεν δ' ὑπὸ γυῖα ἐκάστης
 ταρβοςύνῃ· φὰν γὰρ μιν ἀληθέα μυθήσασθαι.
 ἀντάρ ὃ πάρ λαμπτήροσι φαείνων αἰθομένοισιν
 ἐστήκει ἐς πάντας ὁρώμενος· ἄλλα δὲ οἱ κῆρ
 ὤρμαινε φρεσὶν ἦσιν, ἃ ὅ' οὐκ ἀτέλεστα γέγοντο. 345

Μνηστῆρας δ' οὐ πάμπαν ἀγήγορας εἶα Ἀθήνη
 λῶβης ἴσχεσθαι θυμαλγέος, ὄφρ' ἔτι μᾶλλον
 δὴν ἄχος κραδίην Λαερτιάδεω Ὀδυσῆος.
 τοῖσιν δ' Εὐρύμαχος, Πολύβου παῖς, ἦρχ' ἀγορεύειν,
 κερτομέων Ὀδυσῆα· γέλων δ' ἐτάροισιν ἔτευχεν· 350

Κέκλυτέ μεν, μνηστῆρες ἀγακλειτῆς βασιλείης,
 ὄφρ' εἶπω, τά με θυμὸς ἐνὶ στήθεσσι κελεύει.
 οὐκ ἀθεεὶ ὄδ' ἀνήρ Ὀδυσῆϊον ἐς δόμον ἵκει·
 ἔμπης μοι δοκέει δαΐδων σέλας ἔμμεναι αὐτοῦ

355 καὶ κεφαλῆς. ἐπεὶ οὐ οἱ ἐνὶ τρίχες, οὐδ' ἠβαιαί.

Ἡ δ' ἄμα τε προσέειπεν Ὀδυσσεύς·
 ξειν', ἢ ἄρ' ἔθέλοις θητευέμεν, εἴ σ' ἀνελοίμη,
 ἀγροῦ ἐπ' ἐσχατιῆς — μισθὸς δέ τοι ἄρκιος ἔσται —
 αἵμασιός τε λέγων, καὶ δένδρεα μακρὰ φυτεύων;

360 ἔνθα κ' ἐγὼ σῖτον μὲν ἐπηετανὸν παρέχοιμι,
 εἴματα δ' ἀμφιέσαιμι, ποσὶν θ' ὑποδήματα δοίην.
 ἀλλ' ἐπεὶ οὖν δὴ ἔργα κάκ' ἔμμαθες, οὐκ ἐθελήσεις
 ἔργον ἐποίχεσθαι, ἀλλὰ πτώσσειν κατὰ δῆμον
 βούλει, ὄφρ' ἂν ἔχης βόσκειν σὴν γαστέρ' ἀναλτον.

365 Τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη πολύμητις Ὀδυσσεύς·

Εὐρύμαχ', εἰ γὰρ νῶϊν ἔρις ἔργοιο γένοιτο
 ὥρη ἐν εἰαρινῇ, ὅτε τ' ἡματα μακρὰ πέλονται,
 ἐν ποίῃ, δρέπανον μὲν ἐγὼν εὐκαμπὲς ἔχοιμι,
 καὶ δὲ σὺ τοῖον ἔχῃς, ἵνα πειρησαίμεθα ἔργου,

370 νήστιες ἄχρη μάλα κνέφαος, ποίῃ δὲ παρείῃ.
 εἰ δ' αὖ καὶ βόες εἶεν ἐλκυνέμεν, οἵπερ ἄριστοι,
 αἰθῶνες, μεγάλοι, ἀμφὶ κεκορηότε ποίης,
 ἠλικες, ἰσοφόροι, τῶντε σθένος οὐκ ἀλαπαδνόν,
 τετραγυῖον δ' εἴη, εἴκοι δ' ὑπὸ βῶλος ἀρότρω·

375 τῷ κέ μ' ἴδοις, εἰ ὤλκα διηνεκέα προταμοίμη.
 εἰ δ' αὖ καὶ πόλεμόν ποθεν ὀρμήσειε Κρονίων
 σήμερον, αὐτὰρ ἐμοὶ σάκος εἴη, καὶ δύο δοῦρε,
 καὶ κνήη πάγχαλκος, ἐπὶ κροτάφοις ἀραρυῖα·
 τῷ κέ μ' ἴδοις πρότοισιν ἐνὶ προμάχοισι μιγέντα,

380 οὐδ' ἂν μοι τὴν γαστέρ' ὄνειδίζων ἀγορευόις.
 ἀλλὰ μάλ' ὑβρίζεις, καὶ τοι νόος ἐστὶν ἀπηνής·
 καὶ πού τις δοκέεις μέγας ἔμμεναι ἠδὲ κραταῖός,

οὔνεκα πάρ πάνροισι καὶ οὐκ ἀγαθοῖσιν ὁμιλεῖς.
εἰ δ' Ὀδυσσεὺς ἔλθοι, καὶ ἴκοιτ' ἐς πατρίδα γαίαν,
αἰψά κέ τοι τὰ θύρετρα, καὶ εὐρέα περ μάλ' ἔοντα, 385
φεύγοντι στείνοιο δι' ἐκ προθύροιο θύραζε.

Ὡς ἔφατ'· Εὐρύμαχος δ' ἐχολώσατο κηρόθι μᾶλλον,
καὶ μιν ὑπόδρα ἰδὼν ἔπεα πτερόεντα προσηύδα·

Ἄ δειλ', ἢ τάχα τοι τελῶ κακόν, οἷ' ἀγορευεῖς
θαρσαλέως πολλοῖσι μετ' ἀνδράσιν, οὐδέ τι θυμῷ 390
ταρβεῖς· ἢ ῥά σε οἶνος ἔχει φρένας, ἢ νύ τοι αἰεὶ
τοιοῦτος νόος ἐστίν· ὃ καὶ μεταμώνια βάζεις.

[ἢ ἄλυσίς, ὅτι Ἴρον ἐνίκησας, τὸν ἀλήτην·]

Ὡς ἄρα φωνήσας σφέλας ἔλλαβεν· αὐτὰρ Ὀδυσ-
σεὺς

Ἀμφινόμου πρὸς γοῦνα καθέζετο Δουλιχίης, 395
Εὐρύμαχον δείσας· ὃ δ' ἄρ' οἰνοχόον βάλε χεῖρα
δεξιτερῆν· πρόχοος δέ χαμαὶ βόμβησε πεσοῦσα·
αὐτὰρ ὄγ' οἰμώξας πέσεν ὑπτιος ἐν κονίησιν.
μνησιτῆρες δ' ὁμάδησαν ἀνὰ μέγαρα σκίοεντα·
ᾧδε δέ τις εἶπεσκεν, ἰδὼν ἐς πλησίον ἄλλον· 400

Αἰθ' ὠφελλ' ὃ ξεῖνος ἀλώμενος ἄλλοθ' ὀλέσθαι,
πρὶν ἔλθειν· τῷ κ' οὔτι τόσον κέλαδον μετέθηκεν·
νῦν δέ περὶ πτωχῶν ἐριδαίνομεν· οὐδέ τι δαιτὸς
ἐσθλῆς ἔσσειται ἦδος, ἐπεὶ τὰ χειρίονα νικᾷ.

Τοῖσι δὲ καὶ μετέειπ' ἱερὴ ἴς Τηλεμάχοιο· 405
δαιμόνιοι, μαίνεσθε, καὶ οὐκέτι κεύθετε θυμῷ
βρωτῶν οὐδὲ ποτῆτα· θεῶν νύ τις ὑμῖ ὄροθύνει.
ἀλλ' εὖ δαισάμενοι κατακείετε οἴκαδ' ἰόντες,
ὅπποτε θυμὸς ἄνωγε· διώκω δ' οὔτιν' ἔγωγε.

Ὡς ἔφαθ'· οἱ δ' ἄρα πάντες ὁδάξ ἐν χεῖλεσι φύντες, 410

Τηλέμαχον θαύμαζον, ὃ θαρσαλέως ἀγόρευεν.
 τοῖσιν δ' Ἀμφινόμος ἀγορήσατο καὶ μετέειπεν·
 [Νίσου φαίδιμος υἱός, Ἀρητιάδαο ἀνακτός.]

ὦ φίλοι, οὐκ ἂν δὴ τις ἐπὶ ῥηθέντι δικαίῳ
 415 ἀντιβίοις ἐπέεσσι καθαρπτόμενος χαλεπαῖνοι·
 μήτε τι τὸν ξεῖνον στυφελίζετε, μήτε τιν' ἄλλον
 δμῶων, οἱ κατὰ δῶματ' Ὀδυσσῆος θείοιο.
 ἀλλ' ἄγετ', οἶνοχόος μὲν ἐπαρξάσθω δεπάεσσι,
 ὄφρα σπείσαντες κατακείμεν οἴκαδ' ἰόντες·

420 τὸν ξεῖνον δὲ εἴωμεν ἐνὶ μεγάροισι Ὀδυσσῆος
 Τηλεμάχῳ μελέμεν· τοῦ γὰρ φίλον ἴκετο δῶμα.

Ὡς φάτο· τοῖσι δὲ πᾶσιν ἐαδόντα μῦθον ἔειπεν.
 τοῖσιν δὲ κρητῆρα κεράσσατο Μούλιος ἦρως,
 κήρυξ Δουλιχειύς· θεράπων δ' ἦν Ἀμφινόμοιο·
 425 νόμησεν δ' ἄρα πᾶσιν ἐπισταδόν· οἱ δὲ θεοῖσιν
 σπείσαντες μακάρεσσι, πτόν μελιηδέα οἶνον.
 αὐτὰρ ἐπεὶ σπείσαν τ', ἐπιόν θ', ὅσον ἤθελε θυμός,
 βάν ῥ' ἵμεναι κείμενοι εἰς πρὸς δῶμαθ' ἕκαστος.